

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-394-4-26>

Педан Таміла, аспірантка кафедри ТІМ НАОМА
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства, доцент О. Ю. Денисюк)

Традиція та новаторство у петриківському розписі Тамари та Олександра Вакуленків

Ключові слова: *Петриківський розпис, Національна спілка майстрів народного мистецтва України, Тамара Вакуленко, Олександр Вакуленко.*

Tamila Pedan, PhD student, NAFAA
(academic mentor: Associate Professor Olha Denysiuk)

Tradition and innovation in the Petrykivka painting by Tamara and Oleksandr Vakulenko

Abstract. The report summarizes the study of the work of the masters of Petrykivka painting Tamara and Oleksandr Vakulenko. The artists demonstrate the inheritance of the Petrykivka painting traditions through their work. They bring the author's stylization under the influence of contemporary art and experiment with the stylization of portrait images.

Key words: *Petrykivka painting, National Union of Masters of Folk Art of Ukraine, Tamara Vakulenko, Oleksandr Vakulenko.*

Тамара та Олександр Вакуленко – подружжя майстрів петриківського розпису. Тамара Вакуленко народилася в с.Петриківка, Дніпропетровської області, яке відоме саме своїм народним мистецтвом – петриківським розписом. Разом подружжя входить до Національної спілки майстрів народного мистецтва України (з 1955 р.). Олександр Вакуленко очолює Харківський осередок Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Тамара Вакуленко є дочкою і ученицею відомої майстрині петриківського розпису, народної художниці України Ганни Самарської, учениці відомої художниці Катерини Білокур. Майбутнє подружжя познайомилось, коли навчались у Харківському художньо-промисловому інституті і відтоді їхні шляхи об'єдналися не лише у сімейному житті, а й у творчому.

У творчості майстрів можна зустріти як декоративну пластику, станковий живопис, книжкову ілюстрацію, так і монументальний живопис – масштабні розписи інтер'єрів та фасадів площею до десятків квадратних метрів. Удвох вони розписали інтер'єри Харківської школи-інтернату № 13 (1988 р.), інтер'єр їдальні Ліонської вищої політехнічної школи (1996 р., Франція), інтер'єр холу Національної спілки майстрів народного мистецтва України (2003 р.), інтер'єри та фасади Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» (2006–2011 рр.), інтер'єри Харківського державного автотранспортного коледжу (2009–2013 рр.) та багато інших.

Характеризуючи творчість майстрів, варто зазначити, що петриківський розпис – це не лише народне мистецтво, що зберігає звичаї

оздоблення українського житла, але й сучасний живопис, який розвивається та набуває нових рис, а під пензлями майстрів Вакуленко він обов'язково досягає авторської стилізації.

Улюблені сюжети в творчості Олександра Вакуленко – козацька тема, слов'янські символи, птахи та рослини, Дерева життя, трипільські мотиви, а також роботи на героїчно-патріотичну тему, адже найголовніше в його творчості, за словами самого митця, це «продовження мистецьких традицій через призму висвітлення української історії та героїчних подвигів українського народу». Серед основних сюжетів Тамари Вакуленко можна зустріти традиційні, для петриківського розпису, образи: квіти жоржин, мальв, троянд, Дерево життя, ягоди калини та винограду, птахи, півники, жар-птиці, соловейки та ін. Загальний образ робіт доповнюють зображення українських хат, а також більш сучасні зображення людей у профіль. На окрему увагу, у творчості майстрині, заслуговують розписні зображення численної кількості завітчаних віночків із найрізноманітнішою кольоровою гамою: від золотаво-червоних до пурпурово-рожевих кольорів, які гармонійно утворюють фантазійні композиції одного з найдавніших українських символів.

Тамара та Олександр Вакуленко своєю творчістю демонструють спадковість традицій давнього ремесла, але привносять до нього авторської стилізації, під впливом сучасного мистецтва вони експериментують з стилізацією портретних зображень петриківським розписом, додають нових кольорів до традиційних жовтогарячих відтінків. Лінія стає провідним елементом формотворчості, може передавати враження об'єму, яке досягається зміною ліній за товщиною й силою звучання. А її плинність та плавність допомагає виявляти пластичні можливості зображуваних елементів та створити гармонійно завершену композицію.

